

Vakantielectuur: 30 opvallende, grappige en poëtische casussen uit de omgevingsrechtelijke jurisprudentie

Gst. 2022/70

1. Inleiding

Nu de periode van de zomervakantie is aangebroken is er voor een keer ruimte voor een iets luchtiger redactioneel artikel, namelijk over opmerkelijke of grappige casussen uit de omgevingsrechtelijke jurisprudentie die de auteur in de loop der jaren heeft verzameld. 'Juridische luchtkastelen' ter leering ende vermaeck voor op het strand of op een zonnig terras ... Met onder andere springende bovenbuurmannen, testlocaties voor reuzenraden, al dan niet gevaarlijke kabelbanen over de A6, spookhuizen, geluidsoverlast door een waterval, vogelverschrikkers en een dwangsom vanwege het aansnijden van een bruidstaart. De jurisprudentie wordt geclusterd aan de hand van de volgende thema's: opmerkelijke argumenten om belanghebbendheid mee te onderbouwen (paragraaf 2), perikelen met de postbezorging in relatie tot overschrijding van termijnen (paragraaf 3), de relatie tussen schilderkunst en de rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (verder: Afdeling) in paragraaf 4, opmerkelijke planshadecasussen en overlast als gevolg van opmerkelijke liefhebberijen (paragraaf 5 respectievelijk 6), absurde argumenten om te proberen ruimtelijke ontwikkelingen aan te vechten in bestemmingsplanprocedures (paragraaf 7), en ten slotte zijn er ook in de handhavingsjurisprudentie pareltjes te vinden. Na een kort uitstapje in paragraaf 8 naar een civielrechtelijke casus die te bizar is om niet te noemen, wordt afgesloten met een korte slotbeschouwing in paragraaf 9.

2. Opmerkelijke argumenten om belanghebbendheid te onderbouwen

In dit hoofdstuk komen verschillende opvallende argumenten aan de orde die appellanten hebben aangevoerd om daarmee te proberen hun belanghebbendheid te onderbouwen.

2.1 *Amateurastronoom belanghebbende vanwege het verstoren van het zicht op het heeal?*

In het rijtje opmerkelijke uitspraken over het belanghebbendenbegrip van artikel 1:2 lid 1 Algemene wet bestuursrecht² (verder: Awb) kan de Afdelingsuitspraak van 28 oktober 2009³ niet ontbreken. Appellant onderbouwde zijn belang door te wijzen op de nadelige gevolgen die hij ondervindt van een zogenoemde skybeamer (het gebruik van de hemel voor reclame middels lichtprojecties) bij een café in

de uitoefening van zijn activiteiten als amateurastronoom. Door de skybeamer wordt het nachtelijk duister aangetast. Appellant heeft een sterrenwacht in het tuinhuisje bij de woning. Vaststaat dat de afstand van deze woning tot de skybeamer bij het café circa 12 kilometer bedraagt. Gelet op een dergelijke afstand, in samenhang bezien met andere lichtbronnen in de omgeving van de woning, wordt appellant niet geraakt in een belang dat rechtstreeks bij de beslissing op zijn handhavingsverzoek is betrokken als bedoeld in artikel 1:2 lid 1 Awb. De Afdeling ziet in het beoogde van appellant onvoldoende aanknopingspunten voor het oordeel dat een eigen, persoonlijk belang dat hem voldoende van anderen onderscheidt, door de beslissing op zijn handhavingsverzoek wordt geraakt. De omstandigheid dat appellant activiteiten als amateurastronoom uitoefent, is ontoereikend om te kunnen spreken van een bijzonder individueel belang dat hem onderscheidt van anderen die zich in deze omgeving (willen) begeven. De gevolgen van de skybeamer voor de aantasting van het nachtelijk duister maken dit niet anders.

2.2 *Testlocaties van reuzenraden: zijn bewoners die op enige afstand hiervan woonachtig zijn aan te merken als belanghebbenden?*

Een andere enigszins poëtische casus, die eveneens ziet op de periode na het intreden van de duisternis (ook een nocturne dus), was aan de orde in de Afdelingsuitspraak van 26 juni 2019,⁴ over een testlocatie voor reuzenraden. Een handhavingsverzoek was hier ingediend met betrekking tot het opstellen en testen van reuzenraden met een hoogte tot 46 meter. Verzoeker om handhaving woont op een afstand van 1,9 km van de locatie. De gronden gelegen tussen verzoeker en de locatie zijn onbebouwd. Verzoeker stelt last te hebben van de activiteiten vanwege lichthinder (de verlichting is fel, heeft verschillende kleuren en knippert). Weliswaar is de verlichting voor verzoeker zichtbaar als het schemerig of donker is, maar dat is niet voldoende. Daarbij betreft de Afdeling de frequentie van het testen van de verlichting van de reuzenraden. In de periode 2016 tot augustus 2017 zijn vijf reuzenraden van 33 meter hoog op het perceel opgesteld waarvan de verlichting is getest. Dit gebeurde in de maanden maart, april, mei en juni. In drie gevallen was het reuzenrad gedurende een week opgesteld en werd de volledige verlichting getest. In twee gevallen waren de reuzenraden gedurende maximaal één maand opgesteld, waarbij in het ene geval gedurende een lange periode alleen de masten waren opgesteld en bij volledige opstelling de helft van de verlichting is getest en in het andere geval alleen de verlichting van de parasols is getest. De Afdeling oordeelt uiteindelijk dat de frequentie waarmee de verlichting van de reuzenraden wordt getest dermate beperkt is

1 Mr. Yuval Schönfeld is senior adviseur omgevingsrecht bij adviesbureau Pouderoyen Tonnaer.

2 Artikel 1:2 lid 1 Awb bepaalt dat onder 'belanghebbende' wordt verstaan degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken.

3 ABRvS 28 oktober 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BK1346.

4 ABRvS 26 juni 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2016, AB 2019/410, m.nt. E.E. Grit.

en dat de aard en intensiteit van de verlichting, gelet op de afstand tot het perceel van verzoeker, niet zodanig zijn, dat geoordeeld moet worden dat verzoeker gevolgen van enige betekenis ondervindt voor zijn woon- en leefsituatie.⁵ Géén belanghebbende dus.

2.3 *Gevaar vanwege het rijden op de A6 onder de kabelbaan van de Floriade: belanghebbendheid?*

En we blijven nog even in sferen van attracties. Een ritje met een kabelbaan is voor de meeste mensen een plezierige activiteit, maar in de Afdelingsuitspraak van 6 april 2022⁶ heeft appelland gesteld dat hij belanghebbende zou zijn bij het besluit tot verlening van de omgevingsvergunning voor de realisering van de kabelbaan bij de Floriade in Almere (boven de snelweg A6) omdat hij vaak over de A6 rijdt en daardoor dus gevaar zou lopen. De Afdeling maakte korte metten met dit argument en oordeelde dat appelland géén belanghebbende is, omdat hij ver van de kabelbaan af woont, geen zicht heeft op de kabelbaan en er geen andere aannemelijke feitelijke gevolgen zijn die hij van de kabelbaan ondervindt. Met zijn stelling dat hij elke dag gevaren ervaart op de A6, heeft hij niet aannemelijk gemaakt dat hij wel belanghebbende zou zijn.⁷

2.4 *Is een hedendaagse kunstschilder belanghebbende vanwege verstoring van het landschap?*

Appelland betoogt in de Afdelingsuitspraak van 29 augustus 2007⁸ dat hij belanghebbende zou zijn vanwege de nadelige gevolgen die hij in zijn beroepsuitoefening als kunstschilder ondervindt van een rijksprojectbesluit tot gaswinning onder de Waddenzee (hij woont overigens op 18 kilometer van de winningslocatie). Dit vanwege de verstoring van het landschapsbeeld ten gevolge van de plaatsing van een boorinstallatie op de drie winningslocaties. Hierin zijn onvoldoende aanknopingspunten gelegen voor het oordeel dat een eigen, persoonlijk belang dat appelland voldoende van anderen onderscheidt, door het rijksprojectbesluit en de uitvoeringsbesluiten wordt geraakt. De omstandigheid

dat appelland zijn beroep als schilder uitoefent in het gebied waar de gevolgen van de gaswinning zich zullen voordoen, acht de Afdeling ontoereikend om te kunnen spreken van een bijzonder individueel belang dat appelland van anderen onderscheidt die zich ook in dit gebied (willen) begeven. De gevolgen van de plaatsing van de boorinstallatie voor het landschap maakt dit niet anders.

2.5 *Architect wel belanghebbende bij wijzigingen van het door hem ontworpen gebouw, componist die door hem gecomponeerde opera's in het nog te bouwen operagebouw wil laten uitvoeren echter niet*

Architecten hebben natuurlijk ook een creatief beroep. De architect in de uitspraak van 14 februari 2018⁹ werd wél als belanghebbende toegelaten tot het geding. De Afdeling overwoog dat vaststaat dat appelland als architect van het kantoorpand het auteursrecht toekomt op het oorspronkelijke ontwerp van dat pand. Het project waarvoor de omgevingsvergunningen zijn verleend leidt tot een wijziging of aantasting van het oorspronkelijke ontwerp. De bescherming tegen de aantasting van het auteursrecht en de daaruit voortvloeiende persoonlijkheidsrechten vormen in dit geval een voldoende objectief en persoonlijk belang dat rechtstreeks bij de besluiten is betrokken. De vraag is vervolgens ook of bijvoorbeeld een componist van opera's en een decorontwerper voor deze opera's belanghebbenden zijn bij de procedure omtrent de bouwvergunning voor de Stopera te Amsterdam (waar hun opera's in de toekomst zouden worden uitgevoerd).¹⁰ Zij stelden dat zij er belang bij hebben dat het muziektheater zo wordt gebouwd dat het in de toekomst mogelijk is bedoelde opera's in dit theater naar behoren uit te voeren. De componist en de decorontwerper werden echter niet als belanghebbenden gekwalificeerd. De Afdeling oordeelde dat door het enkele bestaan van een zekere relatie tussen de uiteindelijke vorm en omvang van een muziektheater en de mogelijkheden voor kunstenaars om daarin hun artistieke gaven te uiten en te ontplooiën, niet kan worden gezegd dat zij ook rechtstreeks in hun belang zijn getroffen door de bouw van het muziektheater.

3. *Perikelen met de post en overschrijding termijnen*

Het proberen te rechtvaardigen waarom bepaalde termijnen verschoonbaar zijn overschreden leidt soms ook tot juridisch zeer creatieve standpunten. Deze worden in dit hoofdstuk behandeld.

5 Sinds een richtinggevende Afdelingsuitspraak van 25 augustus 2017, ECLI:NL:RVS:2017:2271, *M & R* 2017/38, m.nt. V.M.Y. van 't Lam & P. van der Woerd, *AB* 2017/348, m.nt. H.D. Tolsma, *TBR* 2017/160, m.nt. A.G.A. Nijmeijer, *JB* 2017/143, m.nt. R. Benhadi, *JM* 2017/110, m.nt. M.H. Blokvoort, is een correctie aangebracht op de belanghebbendheid in die zin dat ook gevolgen van enige betekenis dienen te worden ondervonden om als belanghebbende te kunnen worden aangemerkt.

6 ABRvS 6 april 2022, ECLI:NL:RVS:2022:1008.

7 Een andere rechtsoverweging die te mooi is om onbenoemd te laten is verder dat een appelland in het hoger beroepschrift ook een verzoek heeft gedaan tot het laten intrekken van de uitnodigingen voor de Floriade aan China, Qatar en Indonesië. De Afdeling overweegt dat enkel de omgevingsvergunning voor de kabelbaan in deze procedure voorligt. Op het andere verzoek kan en mag de Afdeling niet ingaan. Appelland heeft ter zitting erop gewezen dat de Afdeling de hoogste bestuursrechter is. De Afdeling overweegt hierop dat dit niet betekent dat daarom de mogelijkheid ontstaat allerlei verzoeken en zaken aan de Afdeling voor te leggen die losstaan van, in dit geval, de uitspraak van de rechtbank (waarop het hoger beroep ziet). De Afdeling kan en mag alleen een oordeel geven voor zover de wet haar die bevoegdheid geeft. De Afdeling kan zich op grond van de Awb in dit geval alleen uitlaten over het besluit tot het verlenen van de omgevingsvergunning voor de kabelbaan.

8 ABRvS 29 augustus 2007, ECLI:NL:RVS:2007:BB2499, *M en R* 2007/116, m.nt. A.G.A. Nijmeijer, J.M. Verschuuren, *Gst.* 2007/151, m.nt. S.D.P. Kole, *TBR* 2008/71, m.nt. A.A.J. de Gier.

9 ABRvS 14 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:521, *Gst.* 2018/92, m.nt. S. Hillegers.

10 ARRvS 11 augustus 1984, ECLI:NL:RVS:1984:AM9234, *AB* 1987, 133, m.nt. P.J.J. van Buuren.

3.1 **Kan het tv-programma ‘Kassa’ een buiten behandeling laten van een omgevingsvergunningaanvraag voorkomen?**

Appellante had in deze casus¹¹ een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor het realiseren van strandhuisjes. Deze omgevingsvergunningaanvraag was echter niet compleet. Het college heeft appellante bij brief verzocht om de ontbrekende gegevens aan te vullen. Appellante betoogt dat zij de brief niet heeft ontvangen. Verder voert zij aan dat uit een uitzending van het televisieprogramma ‘Kassa’ (BNNVARA) blijkt dat de Nederlandse postbezorging onder de maat zou zijn. De Afdeling was door dit argument niet overtuigd. Uit vaste jurisprudentie¹² volgt dat, in geval van niet aangetekende verzending van een stuk, het bestuursorgaan aannemelijk moet maken dat het betrokken stuk is verzonden. De omstandigheid dat per post verzonden stukken in de regel op het daarop vermelde adres van de geadresseerde worden bezorgd, rechtvaardigt het vermoeden van ontvangst van het document op dat adres. Dit brengt mee dat het bestuursorgaan in eerste instantie kan volstaan met het aannemelijk maken van verzending naar het juiste adres. Daartoe is in ieder geval vereist dat het document is voorzien van de juiste adressering en een verzenddatum en dat sprake is van een deugdelijke verzendadministratie. Indien het bestuursorgaan de verzending van het document aannemelijk heeft gemaakt, ligt het vervolgens op de weg van de geadresseerde om voormeld vermoeden te ontzenuwen. Hiertoe is niet vereist dat de geadresseerde aannemelijk maakt dat het document niet op zijn adres is ontvangen. Voldoende is dat op grond van hetgeen hij aanvoert de ontvangst redelijkerwijs kan worden betwijfeld. Dat volgens een televisieprogramma de postbezorging in Nederland te wensen overlaat, is echter onvoldoende om tot een ander oordeel te komen.

3.2 **Leidt het feit dat iemand in detentie zat en de politie zijn huis overhoop heeft gehaald tot een verschoonbare termijnoverschrijding?**

Artikel 6:11 Awb bepaalt ten aanzien van een na afloop van de zeswekentermijn¹³ ingediend bezwaar- of beroepschrift dat een niet-ontvankelijkverklaring achterwege blijft indien redelijkerwijs niet kan worden geoordeeld dat de indiener in verzuim is geweest. In de Afdelingsuitspraak van 20 juni 2018¹⁴ betoogde appellant dat hem redelijkerwijs niet kan worden verweten dat hij niet tijdig bezwaar heeft gemaakt. Ten tijde van de toezending van het besluit zat hij in detentie en heeft de politie zijn huis overhoop gehaald. Na afloop van de detentie was hij vanwege zijn psychische gesteldheid en de chaos in het huis niet in staat zijn post tijdig te ordenen. De Afdeling oordeelde echter toch dat de aangevoerde omstandigheden voor zijn risico dienen te blijven en bieden derhalve geen grond voor het oordeel dat de termijnoverschrijding verschoonbaar is.

11 ABRvS 23 oktober 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1630.

12 ABRvS 26 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:68.

13 Zie artikel 6:7 Awb.

14 ABRvS 20 juni 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2002, JBO 2018/187, m.nt. D. van der Meijden.

4. **Schilderkunst en de Afdelingsjurisprudentie**

Nu reeds opera's en een hedendaagse schilder in deze bijdrage de revue zijn gepasseerd, is het interessant om te bekijken of ook wereldberoemde Nederlandse kunstenaars in de rechtspraak voorkomen ter onderbouwing van bepaalde standpunten. Ook dit is op het eerste oog in de dagelijkse juridische praktijk niet zo voor de hand liggend, maar wie goed tussen de ECLI-nummers zoekt kan toch een paar bekende schilders ontdekken.

4.1 **Gebouw geschilderd door Piet Mondriaan, reden voor aanduiding als woning?**

Een wereldberoemde Nederlandse kunstenaar is natuurlijk Piet Mondriaan. Zelfs de ex-president Barack Obama heeft de Victory Boogie Woogie in het Kunstmuseum Den Haag eens bezocht. Ook in Den Haag, maar dan aan de Kneuterdijk (de zetel van de Afdeling), is het oeuvre van Piet Mondriaan eens ter tafel gekomen. Appellant merkte in de Afdelingsuitspraak van 23 november 2011¹⁵ (inzake een bestemmingsplanprocedure) op dat het pand Gein-Noord 50 in Abcoude omstreeks 1820 als woning is opgericht en dat het pand cultuurhistorische waarde heeft omdat het een van de weinige, nog bestaande panden is die door de schilder Piet Mondriaan is vereeuwigd. Zij merkt verder op dat zij door middel van restauratie het pand wil terugbrengen in zijn oorspronkelijke staat als woning. Het Monumenten Inventarisatie Project bestaat uit een lijst gebouwen die op zijn minst over enige waarde als monument beschikken. Het pand Gein-Noord 50 komt op deze lijst niet voor. In 1954 is het pand onbewoonbaar verklaard en door het college is in 1979 in een verklaring vastgelegd dat het pand Gein-Noord 50 zijn karakter als woning heeft verloren. In het aangevoerde wordt geen aanleiding gevonden voor het oordeel dat het bestreden besluit anderszins is voorbereid of genomen in strijd met het recht. Het beroep op een schilderij van Mondriaan, hoe mooi dit schilderij ook mag zijn, mocht appellant dus niet baten.

4.2 **Uitzicht niet meer zoals op Panorama Mesdag en andere Haagse bezienswaardigheden**

Niet alleen Mondriaan, maar ook de kunstenaar Hendrik Willem Mesdag figureert in de rechtspraak. Dit keer in een planschadeprocedure. In de Afdelingsuitspraak van 27 mei 2009¹⁶ heeft de verzoeker om planschade het wereldberoemde Panorama Mesdag in Den Haag (waarop levensecht in 360 graden het strand van Scheveningen omstreeks 1881 is weergegeven) mede aangehaald als onderbouwing voor de waardevermindering van zijn appartement in Scheveningen. Verzoeker betoogde dat hij in een planologisch nadeliger situatie is geraakt. Hiertoe voert hij aan dat het gerealiseerde appartementencomplex in ernstige mate het vrije uitzicht belemmert vanuit het appartement op het

15 ABRvS 23 november 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BU5425, JBO 2011/100, m.nt. D. van der Meijden.

16 ABRvS 27 mei 2009, ECLI:NL:RVS:2009:BI4987.

gebied dat, naar hij stelt, Mesdag in zijn panorama heeft geschilderd, en dat de waarde van het appartement daardoor is verminderd. Dit betoog mocht hem niet baten. Hij kan gelukkig altijd nog wel het Panorama Mesdag bezoeken ... Een andere bekende Haagse bezienswaardigheid is natuurlijk Madurodam. In een bestemmingsplanzaak over de realisering van een windturbinepark zal er volgens appellants als gevolg van de windturbines een "Madurodam-effect" optreden: hoe hoger de windturbines worden, des te kleiner de landschappelijke elementen lijken en des te groter de impact is op omwonenden. Deze analogie met de 'kleinste stad van Nederland' overtuigde de Afdeling¹⁷ echter niet.

5. Planschade door brullende leeuwen in de rechtbank Leeuwarden

Op vakantie in Afrika is het indrukwekkend om tijdens een safari wilde dieren als leeuwen te spotten, maar de bewoners in de buurt van een roofdierenopvangcentrum in Ooststellingwerf waren minder gecharmeerd door het (veelvuldige) gebrul van leeuwen. Zij dienden mede op deze grond een planschadeverzoek in omdat zij een angstig gevoel kregen van het gebrul. Een van de verzoekers had ook betoogd omzettering te lijden vanwege de verminderde prestaties van zijn drafparken als gevolg van angst en onrust. Deze casus was aan de orde in de uitspraak van de rechtbank Leeuwarden van 8 maart 2005.¹⁸ Eisers hebben gesteld dat door de vestiging van het dierenopvangcentrum Pantera schade is geleden. De kans bestaat dat er roofdieren uitbreken of bijvoorbeeld bij brand worden vrijgelaten. De geluiden zijn volgens hen angstaanjagend en verstoren de nachtrust. Onder deze omstandigheden zal een redelijk handelend en denkend koper mogelijk van de aankoop van de woning en/of het bedrijf van eisers afzien, hetgeen een planologische verslechtering betekent (en dus een waarde-daling). Dat eisers als gevolg van het gebrul van leeuwen een angstig gevoel hebben en bij een eventuele ontsnapping van de roofdieren bij calamiteiten gevaar vrezen, is een (subjectieve) omstandigheid die bij een planschadebeoordeling geen rol kan spelen. Géén planschade dus. Het is trouwens niet de eerste keer dat het brullen van leeuwen in de rechtszaal aan de orde komt. De Afdelingsuitspraak van 26 februari 2003¹⁹ handelde over een verleende vergunning aan een roofdieren- en reptielenopvangcentrum die gedeeltelijk is geweigerd vanuit een oogpunt van geluidhinder. De uitbreiding met 17 mannelijke leeuwen leidt volgens de gemeente tot een onaanvaardbare toename van het aantal "brullen". Leeuwen zijn overigens niet de enige (exotische) dieren wier geluid wel eens ter tafel is gekomen in de rechtspraak. Ook geluid van papegaaien kan door sommigen volgens de Afdeling²⁰ wellicht als onaangenaam worden ervaren, maar dat leidt niet tot het oordeel dat niet in

redelijkheid mocht worden aangesloten bij de grenswaarden uit het Activiteitenbesluit milieubeheer.

6. Hobby's en andere eigenaardigheden

De een zijn hobby of liefhebberij levert soms in meer of mindere mate overlast op voor de burens. Ook over wat vreemdere bezigheden zijn er een paar pareltjes in de bestuursrechtelijke rechtspraak te vinden.

6.1 Geluidsoverlast waterval

Na het gebrul van leeuwen blijven we nog even in exotische sferen. Op vakantie in een tropisch oord klinkt het geklater uit een waterval idyllisch, maar om dit dagelijks te horen vanuit de burens in Eindhoven is natuurlijk een ander verhaal. In de Afdelingsuitspraak²¹ was de vraag aan de orde of het geklater van water uit de waterval onaanvaardbare geluidhinder veroorzaakt. Daartoe was door de burens een handhavingverzoek ingediend. Logischerwijs gelden er geen specifieke geluidsgrenswaarden voor watervallen. Omdat er geen geluidsgrenswaarden gelden, kan er geen overschrijding daarvan plaatsvinden waartegen het college handhavend kan optreden. De Afdeling oordeelde ook dat een waterval in de vijver geen overmatige hinder veroorzaakt zoals bedoeld in de restbepaling van artikel 7.22 Bouwbesluit 2012 (verder: Bouwbesluit). Dit artikel vormt een restbepaling die het bevoegd gezag kan toepassen indien het naar zijn oordeel noodzakelijk is op te treden tegen het gebruik van een bouwwerk, open erf of terrein vanwege gevaarstelling, dreigende aantasting van de volksgezondheid of overmatige hinder, en meer specifieke bepalingen geen mogelijkheid bieden. Dit betekent volgens de Afdeling dat het college niet bevoegd was om handhavend op te treden tegen het geluid van water dat vanuit de waterval in de vijver valt.

6.2 Geluidsoverlast door springende bovenbuurman

In de Afdelingsuitspraak van 15 mei 2019²² staat de vraag centraal of handhavend opgetreden kon worden bij een springende bovenbuurman in Roermond. In het geding was of de springer aangepakt zou kunnen worden middels artikel 7.22 Bouwbesluit (daar komt dit artikel weer om de hoek kijken). In het Bouwbesluit (alsmede het Activiteitenbesluit) zijn geen specifieke bepalingen die een mogelijkheid bieden om in dit geval handhavend op te treden. De overlast is het gevolg van het op de vloer springen van zijn bovenbuurman. In een brief van deze bovenbuurman is vermeld dat dit springen een onbewuste beweging is, die optreedt bij bepaalde emoties. De overlast die door deze gedraging wordt veroorzaakt, kan gelet op de inhoud en strekking van het Bouwbesluit niet gelijk worden gesteld met de overlast als bedoeld in artikel 7.22 Bouwbesluit. Dit artikel biedt dus geen soelaas om de springende bovenbuurman aan te pakken.

17 ABRvS 5 februari 2020, ECLI:NL:RVS:2020:375.

18 Rb. Leeuwarden 8 maart 2005, ECLI:NL:RBL:2005:AS9935.

19 ABRvS 26 februari 2003, ECLI:NL:RVS:2003:AF5016.

20 ABRvS 3 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1728.

21 ABRvS 6 november 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3723.

22 ABRvS 15 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1569, BR 2019/62, m.nt. C.M.M. van Mil, Gst. 2019/148, m.nt. A.E. van Rooij.

6.3 **Bouwen zendmast van 20 meter vanwege activiteiten radioamateur**

Een andere hobbyist die de gemoederen heeft bezig gehouden (ditmaal in de gemeente Epe) is een radioamateur. In de casus die ten grondslag lag aan de Afdelingsuitspraak van 26 november 2014²³ werd de aanvraag van de radioamateur voor een omgevingsvergunning voor het bouwen van een antennemast van ca. 20 meter afgewezen. De radioamateur betoogt dat de weigering van de omgevingsvergunning strijdig is met de vrijheid van meningsuiting (zoals vastgelegd in artikel 10 Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, verder: EVRM). De radioamateur heeft in hoger beroep niet de door het college gestelde inbreuk op de belangen van omwonenden, die plaatsing van de antennemast mee zou brengen, bestreden, maar stelt dat zijn belang bij een overkorte vrijheid van meningsuiting zwaarder dient te wegen. De Afdeling oordeelt dat het college in redelijkheid heeft kunnen oordelen dat de antennemast, gezien zijn hoogte en de locatie ervan aan de rand van het perceel, aanzienlijke gevolgen heeft voor omwonenden. Het college heeft de belangen van omwonenden in dit geval zwaarder mogen laten wegen dan het belang van de radioamateur bij een antennemast. De radioamateur heeft niet aannemelijk gemaakt dat hij door de weigering van de omgevingsvergunning in het geheel geen contact meer kan leggen met andere radioamateurs. De radioamateur stond verder een vergunningsvrij alternatief ter beschikking waarmee hij, weliswaar in beperktere mate, activiteiten als radioamateur kan uitoefenen. Gelet op het voorgaande is de inmenging in de vrijheid van meningsuiting van de radioamateur in dit geval noodzakelijk, en daarmee gerechtvaardigd.

7. **Absurde argumenten om te proberen ruimtelijke ontwikkelingen aan te vechten in bestemmingsplanprocedures**

Een categorie apart vormen zeker ook de soms zeer creatieve, en zelfs absurde argumenten die door appellanten wel eens naar voren zijn gebracht in ruimtelijke procedures (zoals bijvoorbeeld bestemmingsplanprocedures). Hierna volgt een korte bloemlezing uit vele uitspraken die zijn gepubliceerd op de website van de Afdeling.

7.1 **Ook geen verklaring van geen bedenkingen noodzakelijk om wolkenkrabbers op te richten in Epe?**

Net zagen wij dat een radioamateur de gemoederen in Epe heeft bezig gehouden, maar een andere kwestie die daar zou kunnen spelen is of er zonder een verklaring van geen bedenkingen van de gemeenteraad wolkenkrabbers zouden kunnen worden opgericht. Bij het woord wolkenkrabbers komt natuurlijk eerst New York, Chicago of Dubai in de gedachten op, maar je verwacht niet meteen een wolkenkrabber à la het Chrysler Building in een stad met ca. 76.750 inwoners in Gelderland. Toch was dit wel een beroepsgrond

die aan bod kwam in de Afdelingsuitspraak van 9 maart 2016.²⁴ De zaak handelde eigenlijk over een stuk minder omvangrijke gebouwen, namelijk over een verleende omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan voor het realiseren van vier zorgwoningen. In het geding was of toch een verklaring van geen bedenkingen voor het project noodzakelijk was.²⁵ Appellant stelde dat de interpretatie van het college ertoe zou leiden dat dan zelfs voor het oprichten van wolkenkrabbers niet een dergelijke verklaring noodzakelijk zou zijn. De Afdeling zag een ‘Eper State Building’ toch niet als een realistisch scenario. De stelling van appellant dat bij deze uitleg ook geen verklaring nodig zou zijn voor zeer grote bouwwerken zoals wolkenkrabbers, omdat in dat besluit geen eisen aan de hoogte van een bouwwerk worden gesteld, maakt dat niet anders. Het is de keuze van de raad geweest om bij de aanwijzing van categorieën van gevallen waarvoor geen dergelijke verklaring vereist is, geen eisen te stellen aan de hoogte van een bouwwerk.

7.2 **Spookhuis toegestaan op basis van het bestemmingsplan?**

Bij de behandeling van de rechtspraak over belanghebbendheid zijn reuzenraden reeds voorbij gekomen. De link met een spookhuis op een kermis is natuurlijk snel gelegd. De Afdeling moest zich in een uitspraak van 25 juli 2018²⁶ ook een keer buigen over de vraag of op de verdieping van een (normaal) gebouw planologisch een spookhuis is toegelaten. Appellant is namelijk bang voor de realisatie van een spookhuis op de verdieping. Volgens appellant moet een evenement in de vorm van een kermis op de verdieping daarom specifiek in de planregels worden uitgesloten. De Afdeling stelt vast dat volgens de planregels weliswaar een spookhuis op de verdieping is toegestaan, maar zoals de raad terecht stelt, is dat niet realistisch. De Afdeling ziet dan ook geen aanleiding voor het oordeel dat de raad een evenement in de vorm van een kermis op de verdieping uit had moeten sluiten in de planregels.

7.3 **Maakt een bestemmingsplan stiekem een raketbasis en chemische fabrieken mogelijk?**

Nog bonter werd het in de procedure rond de vaststelling van het bestemmingsplan ‘Fietspad Vloddervaart’ (Steenwijkerland).²⁷ Hier kreeg de Afdeling ook te maken met een appellant die bevreesd was voor allemaal vergezochte gevaren. Appellant betoogde dat het recreatieve fietspadtracé (dat het in het geding zijnde bestemmingsplan mogelijk maakte) wordt gebruikt als dekmantel voor het vervoer van gevaarlijke stoffen, gas- en olieleidingen en hoogspanningsleidingen. Dit brengt onaanvaardbare risico's met zich. Verder vreest hij dat het plan onder meer chemische fabrieken, een raketbasis en windturbines mogelijk maakt. De Afdeling

23 ABRvS 26 november 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4253.

24 ABRvS 9 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:631.

25 Op basis van artikel 2.12 lid 1 aanhef en onder a onderdeel 3' Wabo jo. artikel 6.5 lid 1 en 3 Bor.

26 ABRvS 25 juli 2018, ECLI:NL:RVS:2018:2502, TBR 2018/142, m.nt. H.J. de Vries.

27 ABRvS 28 mei 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1896.

overweegt dat blijkens de verbeelding aan het tracé van het voorziene fietspad de bestemming 'Verkeer' is toegekend. Ingevolge de planregels zijn gronden met de bestemming 'Verkeer' bestemd voor fiets- en voetpaden en bermen en beplanting met daaraan ondergeschikt waterhuishoudkundige doeleinden, waterberging en waterlopen en nutsvoorzieningen en verkeersmeubilair. De Afdeling stelt vast dat de voorbeelden van activiteiten, leidingen en bouwwerken die appellant in zijn beroep noemt niet in het plan worden mogelijk gemaakt. Zijn betoog mist dus feitelijke grondslag.

8. Eigenaardige casussen uit de handhavingsjurisprudentie

Ook in de handhavingsjurisprudentie zijn enkele juweeltjes van casussen te vinden over de vraag of er in bepaalde absurde, soms zelfs surrealistische, zaken wel sprake is van een handhaafbare overtreding. De revue zullen onder ander passeren, fotomodellen, een met een helikopter landende dj, bingo als gevaar voor de openbare orde, bruidstaarten, vogelverschrikkers en de Tour de France.

8.1 *Bingo gevaar voor openbare orde?*

Zo was de vraag aan de orde of een spelletje bingo een gevaar oplevert voor de openbare orde en dus een intrekking van een exploitatievergunning voor een koffiehuis rechtvaardigt.²⁸ Omdat de burgemeester van Utrecht niet aannemelijk heeft gemaakt dat bij de bingo's (die wel strijdig waren met de Algemene Plaatselijke Verordening, verder: APV) veel geld omging, blijft als motivering voor de intrekking van de vergunning slechts over dat enkele jaren achtereen enkele weekenden per jaar bingo werd gespeeld zonder dat daarvoor vergunning was verleend. Dat was weliswaar in strijd met de wet, maar het is niet zo dat om die reden alle denkbare negatieve gevolgen van illegale kansspelen voor de openbare orde ook in dit geval aan de orde zijn. Er zijn onvoldoende aanknopingspunten om ervan uit te gaan dat er een reële dreiging was dat door de bingo's ongeregelde heden en gewelddadigheden zouden ontstaan in het koffiehuis. In de besluiten stond ook niet dat in enig jaar tijdens de bingoweekenden meldingen van overlast zijn gedaan of dat er andere aanwijzingen voor ongeregelde heden of verstoringen van de openbare zijn geweest. Het gevaar voor de openbare orde was dus door de burgemeester onvoldoende aangetoond.

8.2 *Preventief handhavingsbesluit aangewezen vanwege landende dj?*

De zomer is ook altijd het seizoen van festivals en andere festiviteiten waarin dj's hun opwachting maken. Een zichzelf respecterende dj moet natuurlijk een indrukwekkende entree maken, zo dacht waarschijnlijk de dj uit de casus die aan de orde was in de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland van 12 september 2019.²⁹ De dj wou middels een

helikopter landen. De gemeente Utrecht zag dit niet zitten en ging preventief handhaven (hetgeen in bepaalde specifieke gevallen mogelijk is op basis van artikel 5:7 Awb).³⁰ Het bedrijf HeliCentre heeft de opdracht gekregen om een bekende dj op die plek af te zetten, zodat hij met de auto verder vervoerd kon worden naar een festival in Best. De gemeente Utrecht heeft een preventieve last onder dwangsom van € 50.000,- opgelegd voor het geval dat de landing toch door zou gaan. Volgens het college past een helikopterlanding niet in het bestemmingsplan. Ook zou een landing, en vervolgens het opstijgen, te veel tijd in beslag nemen. Tot slot is het college van mening dat HeliCentre een evenementenvergunning had moeten aanvragen. De rechtbank volgt de gemeente niet. Uit niets blijkt dat het landen en het opstijgen veel tijd in beslag zou nemen. Daarnaast gaat het om eenmalige landing en opstijging. Het bestemmingsplan verzet zich niet tegen dit soort kortdurend, incidenteel gebruik van het perceel. Ook had het bedrijf geen evenementenvergunning hoeven aanvragen. De APV definieert het begrip 'evenement' als volgt: "*het geheel van activiteiten dat plaatsvindt bij een voor publiek toegankelijke bijzondere gebeurtenis, al dan niet met een openbaar dan wel besloten karakter, op of aan de openbare plaats of het openbaar water*". Van een 'evenement' kan in dit geval niet worden gesproken. Hoewel het denkbaar is dat het verplaatsen van een bekende dj/artiest onder bepaalde omstandigheden wel een evenement inhoudt, is van een dergelijke activiteit (met volop publieks- of media-aandacht) hier niet gebleken. Er was dus geen sprake van een klaarblijkelijk gevaar voor een overtreding en de preventieve last onder dwangsom was dus onterecht opgelegd.

8.3 *Handhaving vanwege aansnijden bruidstaart?*

In de Afdelingsuitspraak van 3 april 2019³¹ was de rechtsvraag aan de orde of het mogelijk is om in een last onder dwangsom te voorkomen dat een bruidstaart wordt aangesneden. Op de desbetreffende locatie gold krachtens het bestemmingsplan een agrarische bestemming, met een functieaanduiding 'specifieke vorm van horeca-theeschenkerij'. In principe werd gehandeld in strijd met het bestemmingsplan door het organiseren van feesten en partijen. Volgens appellant staat het aansnijden van een bruidstaart echter gelijk aan het aansnijden van een normale taart (wat wel zou zijn toegestaan bij de aanduiding 'horeca-theeschenkerij'). Volgens de Afdeling dient onder een 'theeschenkerij' te worden verstaan een inrichting die gericht is op tuinrecreatie, waarbij tussen zonsopgang en zonsondergang alcoholvrije dranken en eenvoudige etenswaren worden geserveerd. Het voorgaande betekent dat het college in beginsel

28 ABRvS 3 november 2021, ECLI:NL:RVS:2021:2445, AB 2022/31, m.nt. W.S. Zorg & S. Hasselman.

29 Rb. Midden-Nederland 12 september 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:4229.

30 Op grond van artikel 5:7 Awb kan een herstelsanctie worden opgelegd zodra het gevaar voor de overtreding klaarblijkelijk dreigt. Dit kan volgens de rechtspraak slechts aan de orde zijn als er sprake is van een klaarblijkelijk dreigend gevaar voor een overtreding (dit moet voor het eerst zijn dat deze overtreding zich kan voordoen, anders moet een last ter voorkoming van herhaling op grond van artikel 5:2 lid 1 onder b Awb worden opgelegd). Voor meer informatie hieromtrent zij verwezen naar A.P. Altena, 'Preventieve handhaving: de preventieve herstelsanctie en de herstelsanctie tot het voorkomen van herhaling', Gfst. 2018/121.

31 ABRvS 3 april 2019, ECLI:NL:RVS:2019:970.

mag gelasten om alle activiteiten die niet passen binnen het gebruik zoals hiervoor omschreven te beëindigen. Maar bij het bepalen van de last moet het college er ook op toezien dat de last niet verder strekt dan naar zijn oordeel nodig is om de overtreding te beëindigen. Het college heeft de locatie als trouwlocatie aangewezen en het college stelt dat trouwen past binnen de op het perceel rustende aanduiding ‘specifieke vorm van horeca- theeschenkerij’. Datzelfde geldt voor het aansnijden van een taart. Gelet op het toegestane gebruik ziet de Afdeling geen grond voor het oordeel dat het aansnijden van een bruidstaart strijd oplevert met de functieaanduiding. Geen last mocht dus worden opgelegd die ziet op het verbieden van (het gelegenheid geven tot) het aansnijden van een bruidstaart. De last onder dwangsom was in dat opzicht te verstrekkend.

8.4 Reclame met fotomodellen zonder logo H & M: overtreding van de Reclameverordening?

Een aardige casus was ook aan de orde in een Afdelingsuitspraak van 11 juni 2008.³²

Het college had de kledingketen Hennes en Mauritz Netherlands B.V. (hierna: H&M), onder oplegging van een dwangsom, gelast om binnen zes weken na verzending van het besluit de aangebrachte reclame-uitingen op het pand aan de Steenweg in de binnenstad van Utrecht te verwijderen en verwijderd te houden. Dit omdat deze zonder vergunning op basis van de Reclameverordening zijn aangebracht. Verwijderd moest worden: de folie op ramen van de begane grond en de eerste verdieping, zowel aan de voor- als zijkant van het pand. Op de folie staan modellen afgebeeld met kleding uit het assortiment van H&M. H&M bestreed het oordeel dat de aangebrachte folie moet worden aangemerkt als ‘reclame’, waarop de Reclameverordening van toepassing is. Zij betoogt dat op de folie slechts modellen zijn afgebeeld zonder de naam “Hennes en Mauritz” of het logo “H&M”, zodat er geen directe relatie is met de kleding in de winkel. Voorts zijn de foto’s op de folie niet bedoeld om kleding aan te prijzen. Met de folie is enkel beoogd het zicht op de winkelruimte aan het publiek te onttrekken. De Afdeling is van oordeel dat de folie moet worden aangemerkt als reclame in de zin van de Reclameverordening, nu door de foto’s de aandacht van het passerende publiek wordt getrokken en deze aandacht wordt gevestigd op kleding in de winkel van H&M. Wereldwijd wordt door H&M dezelfde folie gebruikt, om zo een uniforme uitstraling te bewerkstelligen. Terecht is overwogen dat het vermelden van een naam of logo geen vereiste is om van ‘reclame’ te kunnen spreken. De bedoeling waarmee de folie met de modellen op de ramen is aangebracht moet buiten beschouwing blijven, omdat de definitie van reclame in de Reclameverordening voorbijgaat aan de intentie van bepaalde uitingen. Er is dus gehandeld in strijd met de Reclameverordening, zodat terecht is gehandhaafd.

8.5 Wel of niet handhaafbare overtreding van het ‘bekladden’ van het wegdek tijdens de Tour de France in Nederland in 2015?

En dan een casus die interesse zal wekken bij de wielersfanaten onder de lezers van *de Gemeentestem*. Namelijk een casus die handelde over een incident in de marge van de Tour de France van 2015 die toen ook Nederland aandeed. In de Afdelingsuitspraak van 7 maart 2018³³ ging het (onder andere) om het volgende. In de vroege morgen van 5 juli 2015 is door politiemedewerkers geconstateerd dat met verf op negentien plaatsen teksten zoals “Free Maluku”, “RMS” en “Free Teterissa” waren aangebracht op het wegdek. De deelnemers aan de Tour de France zouden later op die dag over dit weggedeelte moeten rijden. De politie heeft een toezichthouder van de gemeente op de hoogte gesteld van de teksten op de weg. Het college heeft vervolgens spoedeisende bestuursdwang toegepast door het wegdek te laten reinigen. Vervolgens zijn de bestuursdwangkosten à € 9.723,07 op de overtreder verhaald. Door het aanbrengen van de teksten is volgens het college de weg beklad en daarom is in strijd met de APV gehandeld. Ook betoogt het college dat met het aanbrengen van de teksten de weg zonder vergunning anders is gebruikt dan overeenkomstig de publieke functie ervan, hetgeen ook een overtreding is van de APV. De overtreder had een wel heel origineel verweer om te betwisten dat het genoemde artikel uit de APV is overtreden. Hij betwistte dat met het aanbrengen van de teksten op het wegdek de weg is ‘beklad’ in de zin van de APV en dat de weg anders is gebruikt dan overeenkomstig de publieke functie ervan. Hij voert aan dat in de toelichting op de met artikel 2:42 lid 1 APV gelijkkluidende bepaling in de Model APV van de VNG staat dat in de term ‘bekladden’ reeds besloten ligt dat het daarbij niet gaat om meningsuitingen als bedoeld in artikel 7 Grondwet, artikel 10 EVRM en artikel 19 IVBPR.³⁴ Nu met de teksten op het wegdek aandacht is gevraagd voor de situatie op de Molukken, is gebruikgemaakt van het recht op vrijheid van meningsuiting. Dit recht kan weliswaar worden beperkt, maar moet dan wel worden getoetst aan de beperkingsgronden. Voorts voert hij aan dat uit het beleid van de organisatie van de Tour de France volgt dat het een goed gebruik is om tijdens de Tour de France teksten aan te brengen op het wegdek. Op 5 juli 2015 reed de Tour de France door Capelle aan den IJssel, zodat het aanbrengen van teksten op het wegdek op die dag in overeenstemming was met de publieke functie van de weg, aldus de overtreder. De APV is in Capelle aan den IJssel vastgesteld zonder een toelichting. Het college heeft uitdrukkelijk aangegeven dat dit bewust is gebeurd. De toelichting op een gelijkkluidende bepaling in de modelverordening van de VNG kan daarom niet worden geacht de bedoeling van de gemeenteraad weer te geven. Naar algemeen taalgebruik valt onder het ‘bekladden’ van de weg ook het met verf aanbrengen van meningsuitingen op het wegdek. Ook anderszins valt niet in te zien waarom

32 ABRvS 11 juni 2008, ECLI:NL:RVS:2008:BD3618, AB 2008/228, m.nt. F.R. Vermeer.

33 ABRvS 7 maart 2018, ECLI:NL:RVS:2018:785, AB 2018/204, m.nt. A.E. van Rooij, Gst. 2018/111, m.nt. I.M. van der Heijden & R. Baas.

34 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, New York, 16 december 1966.

het willekeurig smeren van verf op het wegdek wél als 'bekladding' van de weg zou moeten worden aangemerkt en het met verf schrijven van teksten op het wegdek niet. 'Bekladding' is derhalve niet beperkt tot gevallen waarin geen mening wordt geuit. Met het aanbrengen van de teksten op het wegdek is deze bepaling overtreden. Uit de vermelding in het besluit dat de Tour de France bekend staat om het aanbrengen van teksten op het wegdek van de route kan niet worden afgeleid dat de publieke functie van het betrokken gedeelte van de weg op de dag van de doorkomst van de Tour mede het bieden van gelegenheid voor het met verf aanbrengen van teksten op het wegdek omvatte.

8.6 **Vogelverschrikker: een bouwwerk in de zin van de Wabo?**

Een andere uitspraak die het predicaat 'poëtisch' verdient is de Afdelingsuitspraak van 20 september 2017³⁵ over de vraag of een vogelverschrikker kan worden aangemerkt als een 'bouwwerk' in de zin van de Wabo. Het college had een last onder dwangsom opgelegd voor overtreding van artikel 2.1 lid 1 onder a Wabo door het plaatsen van twee vogelverschrikkers. Appellanten betogen dat de vogelverschrikkers geen 'bouwwerken' zijn, omdat geen sprake is van een constructie van enige omvang die bedoeld is om ter plaatse te functioneren. Het begrip 'bouwwerk' is in de Wabo als zodanig niet omschreven. Volgens vaste jurisprudentie dient voor de uitleg van het begrip 'bouwwerk' aansluiting te worden gezocht bij de omschrijving van dit begrip in de Modelbouwverordening (MBV). De definitie uit de MBV luidt als volgt: "elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van de bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren". De vogelverschrikkers vallen onder de zogenoemde categorie 'Hawk Eyes'. Ze bestaan elk uit een metalen buisje met een diameter van 1,5 cm. Daarop is op eenvoudige wijze een ronde bal met een doorsnede van 50 cm geplaatst. Het buisje wordt in de grond gestoken en kan hier gemakkelijk weer uitgehaald worden. De bal draait rond in de wind en weerkaatst het zonlicht. De vogelverschrikkers zijn respectievelijk 2 en 5 meter hoog. De vogelverschrikkers zijn jaarlijks op het perceel aanwezig van maart tot en met september. Gedurende deze periode moeten ze af en toe een paar meter verplaatst worden, omdat de vogels anders aan de vogelverschrikkers gewend raken en er niet meer door verjaagd worden. Aangezien de vogelverschrikkers bedoeld zijn om slechts kortdurend op dezelfde plek te worden gezet om daarna verplaatst te worden om effectief te blijven, is de Afdeling van oordeel dat de vogelverschrikkers niet bedoeld zijn om langere tijd op dezelfde plaats te functioneren. De vogelverschrikkers kunnen voorts niet worden aangemerkt als een constructie, nu de bal en het buisje op eenvoudige wijze aan elkaar bevestigd zijn en het buisje slechts in de grond gestoken wordt. Gelet op het voorgaande kunnen de vogelverschrikkers niet

als bouwwerken worden aangemerkt. Géén sprake van een overtreding dus.

8.7 **Kom je onder kostenverhaal bestuursdwang voor het droppen van een vuilniszak uit omdat je bent geschrokken?**

Een ander opmerkelijk verweer in een handavingszaak was aan de orde in de Afdelingsuitspraak van 5 augustus 2015,³⁶ waar spoedeisende bestuursdwang is toegepast wegens het in strijd met de Afvalstoffenverordening van de gemeente Den Haag aanbieden van huishoudelijke afvalstoffen. De bestuursdwangkosten werden vervolgens verhaald op appellant, die de vuilniszakken heeft gedeponeerd. Onbetwist is dat appellant sinds geruime tijd wordt bedreigd en dat hij zijn bedreiger zag naderen toen hij de huisvuilzak ter inzameling wilde aanbieden. Appellant zou met de politie hebben afgesproken om te proberen direct afstand te nemen wanneer zijn bedreiger hem benadert. De Afdeling overweegt dat appellant onder die omstandigheden niet valt te verwijten dat hij in paniek raakte en de huisvuilzak naast de ondergrondse restafvalcontainer plaatste, zodat hij afstand van zijn bedreiger kon nemen. Bij het ongedaan maken van de overtreding is echter het algemeen belang niet in dusdanige mate betrokken dat de kosten redelijkerwijze niet of niet geheel voor rekening van appellant zouden moeten komen.³⁷ Voorts is niet gebleken van andere bijzondere omstandigheden op grond waarvan het college geheel of gedeeltelijk had moeten afzien van het kostenverhaal. Het college mocht dan ook toch, ondanks het gevoerde verweer, in redelijkheid de kosten van de toepassing van spoedeisende bestuursdwang op appellant verhalen.

9. **Bonus: een civielrechtelijke casus die te apart is om niet te noemen: luchtballonnen en papegaaien**

Hoewel dit artikel is gericht op opmerkelijke omgevingsrechtelijke casussen heb ik bij wijze van bonus nog een civielrechtelijke casus meegenomen die te filmisch en buitengewoon is om in deze bijdrage onbesproken te laten. De casus in de uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant³⁸ handelde over de vraag of een ballonvaarder aansprakelijk was te stellen voor het het loodje leggen van een aantal papegaaien vanwege het schrikken omdat een heteluchtballon vrij dicht langs hen heen vloog. Bij de beantwoording van de vraag of de onrechtmatige daad aan de ballonvaarder

³⁶ ABRvS 5 augustus 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2452.

³⁷ In artikel 5:25 Awb is neergelegd dat bestuursdwang en kostenverhaal als regel samengaan. Uit de jurisprudentie volgt dat voor het maken van een uitzondering op het kostenverhaal op de aangeschrevene onder meer aanleiding kan bestaan indien de aangeschrevene ten aanzien van de ontstane situatie geen verwijt valt te maken en bij het ongedaan maken van de met het recht strijdige situatie het algemeen belang in die mate is betrokken dat de kosten redelijkerwijze niet of niet geheel voor rekening van de aangeschrevene behoren te komen. Ook andere bijzondere omstandigheden kunnen het bestuursorgaan nopen tot het geheel of gedeeltelijk afzien van het kostenverhaal.

³⁸ Rb. Oost-Brabant 12 september 2018, ECLI:NL:RBOBR:2018:4413, Rb. Oost-Brabant 12 september 2018, ECLI:NL:RBOBR:2018:6751 alsmede Rb. Oost-Brabant 20 februari 2019, ECLI:NL:RBOBR:2019:7793.

³⁵ ABRvS 20 september 2017, ECLI:NL:RVS:2017:2558, Gst. 2017/172, m.nt. J.W. van Zundert.

kan worden toegerekend stelt de rechtbank voorop dat het een feit van algemene bekendheid is dat veel dieren, vooral dieren die als prooidieren worden aangeduid, schrikken als er boven hen een voorwerp beweegt. Een beweging van boven wordt geassocieerd met een roofvogel. Eveneens een feit van algemene bekendheid is dat dieren in het algemeen schrikken van harde geluiden, zeker als deze onverwacht optreden. Er zijn zogenaamde PZ-zones aangewezen met het oog op de bescherming van de belangen van eigenaren of gebruikers van bepaalde percelen op de grond. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan percelen waarop dieren gehouden worden of leven (een paardenfarm, een struisvogelfarm of een natuurgebied) die kunnen schrikken van overvarende luchtballonnen. Het perceel van de houder van de papegaaien is in de PZ-zone gelegen. De ballonvaarder had zich er dan ook bewust van moeten zijn dat hij het luchtruim boven de PZ-zone had moeten vermijden. Hij heeft dat niet gedaan en daarvan kan hem een verwijt worden gemaakt. De ballonvaarder werd uiteindelijk veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding van ca. € 65.000. Deze uitspraak doet enigszins denken aan de stelling die een veehouder innam in de casus in de Afdelingsuitspraak van 4 mei 2016.³⁹ Om een windturbinepark mogelijk te maken moest een zweefvliegveld worden verplaatst. De veehouder vreesde dat vanwege het zweefvliegveld zijn melkveehouderij schade zal lijden. Hij vreesde dat zijn koeien in paniek zullen raken, zullen uitbreken en hun kalveren zullen verwerpen. Volgens een deskundigenbericht was de impact op het vee als gevolg van het zweefvliegen echter zeer beperkt. Koeien kijken immers zelden omhoog en de schaduw van het vliegtuig is zo klein en snel voorbij dat daarvan geen verstoring is te verwachten. De Afdeling volgde het deskundigenbericht en verwierp het betoog van de veehouder over het 'schrikkende vee'.

zal leren of er over een aantal jaren weer genoeg materiaal voorhanden is voor een vervolg op dit artikel. De auteur zal de opmerkelijke casussen in ieder geval weer in de gaten houden en verzamelen.

10. Slotoverweging

Wat kan worden geconcludeerd uit deze bloemlezing van grappige, soms zelfs surrealistische dan wel poëtische casussen uit de bestuursrechtelijke rechtspraak? Behalve dat het hopelijk leesplezier heeft opgeleverd op het vakantieadres of op de werkplek, zou ook de conclusie kunnen worden getrokken dat in het serieuze, gewichtige en soms wat droge juridische werk toch ook altijd wel humor, magisch-realistische situaties en spanning en sensatie zijn te vinden. Ook is dit artikel een soort van eerbetoon aan de zeer vindingrijke en creatieve beroepsgronden die appellanten c.q. 'juridische avonturiers' soms bedenken. Helaas voor hen (en voor hun zaak) heeft dit bij de rechtbanken of de Afdeling niet vaak tot succes geleid, maar zij hebben in ieder geval hiermee bij dezen wel een juridisch vakblad gehaald en de lezers hiermee wel een lach en, in sommige casussen, een traan weten te bezorgen. Deze argumenten, die ook wel zijn te typeren als 'juridische luchtkastelen', zijn uiteindelijk toch nog ergens goed voor geweest. De tijd

³⁹ ABRvS 4 mei 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1228, *M & R* 2016/101, m.nt. K.J. de Graaf & D.C.E. de Haas, *JM* 2016/89, m.nt. J.M.I.J. Zijlmans.